

РОЛЬ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ЦЕНТРІВ КОМПЛЕКТУВАННЯ ТА СОЦІАЛЬНОЇ ПІДТРИМКИ У РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ЩОДО МОБІЛІЗАЦІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ТА МОБІЛІЗАЦІЇ

Лудченко Михайло Леонідович

<https://orcid.org/0009-0004-3938-5494>

здобувач кафедри адміністративного, кримінального права і процесу

Міжнародний університет бізнесу і права

м. Херсон, Україна

Територіальні центри комплектування та соціальної підтримки (скорочено – ТЦК та СП) посідають центральне місце серед органів військового управління, діяльність яких пов’язана із забезпеченням державної політики у сфері мобілізаційної підготовки та мобілізації, що обумовлено функціями цих органів.

Спираючись на висновки, зроблені у дослідженні авторства О. Правдивця та О. Дудки, варто підкреслити безпосередню залежність стану мобілізаційної підготовки та мобілізації від рівня правової визначеності завдань та функцій органів військового управління, центральне місце серед яких посідають ТЦК та СП [1, с. 116].

Відповідно до Положення про ТЦК та СП, Положення про територіальні центри комплектування та соціальної підтримки затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 23.02.2022 № 154, зазначені органи військового управління:

– взаємодіють з місцевими держадміністраціями, іншими державними органами, органами місцевого самоврядування з питань військового обліку призовників, військовозобов’язаних та резервістів, бронювання військовозобов’язаних на період мобілізації та на воєнний час;

– здійснюють заходи оповіщення та призову громадян (крім військовозобов’язаних та резервістів СБУ та розвідувальних органів): на військову службу за призовом осіб офіцерського складу; на військову службу за призовом осіб із числа резервістів в особливий період (зарахованих до військового оперативного резерву); на військову службу за призовом під час мобілізації, на особливий період (незалежно від місця їх перебування на військовому обліку);

– розробляють плани проведення мобілізації людських і транспортних ресурсів, удосконалення системи оповіщення, збору та поставки зазначених мобілізаційних ресурсів на відповідній території;

– ведуть на відповідній території облік підприємств, які залучаються до виконання мобілізаційних завдань, а також облік людських і транспортних ресурсів, призначених для задоволення потреб оборони держави;

– здійснюють контроль за проведенням на підприємствах, у закладах освіти роботи з ведення військового обліку призовників, військовозобов'язаних та резервістів, бронювання військовозобов'язаних на період мобілізації та на воєнний час;

– взаємодіють з підприємствами єдиної транспортної системи України під час її підготовки і функціонування в особливий період;

– інформують місцеві держадміністрації, органи місцевого самоврядування про стан призовної роботи та мобілізаційної підготовки, з питань залучення громадян на військову службу за контрактом, з інших питань, що належать до їх компетенції, і подають пропозиції щодо поліпшення такої роботи;

– розглядають справи (цілодобово під час проведення мобілізації та/або у період воєнного стану) про адміністративні правопорушення та накладають адміністративні стягнення відповідно та з дотриманням Кодексу України про адміністративні правопорушення [2]. Важливо зазначити, що перелічені функції є взаємопов'язаними і можуть змінюватися залежно від конкретних умов та завдань.

Таким чином, ТЦК та СП у сфері мобілізаційної підготовки та мобілізації відіграють ключову роль, яка полягає у забезпеченні оборонної спроможності держави. Їхні функції у сфері мобілізаційної підготовки та мобілізації є надзвичайно широкими і різноманітними. Зазначений факт обумовлює необхідність здійснення їх класифікації, мета якої полягає у систематизації напрямів діяльності ТЦК та СП та забезпечити ефективне виконання завдань. Тож, пропонуємо наступні класифікаційні критерії систематизації функцій ТЦК та СП у сфері мобілізаційної підготовки та мобілізації:

1. За етапами мобілізаційної підготовки та мобілізації, розрізняють функції, націлені на реалізацію завдань, залежно від їхньої черовості, а саме:

І етап передує виконанню завдань щодо мобілізації осіб призовного віку та включає заходи щодо:

- ведення військового обліку;
- моніторингу мобілізаційних ресурсів;
- проведення навчань та тренувань з особами призовного віку.

II етап пов'язаний із безпосереднім здійсненням мобілізаційних заходів, оскільки передбачає організацію та забезпечення:

- призову військовозобов'язаних;

- інформування вищестоячих органів військового управління щодо результатів мобілізаційної роботи;
- забезпечення військовозобов'язаних озброєнням та технікою;
- взаємодія з іншими органами публічного адміністрування щодо здійснення заходів із забезпечення мобілізації.

III етап передбачає здійснення заходів у післямобілізаційний період та включає роботу ТЦК та СП щодо:

- демобілізації військовослужбовців;
- відновлення військового обліку;
- аналізу здійснених мобілізаційних заходів.

2. За суб'єктами впливу:

- особи, приписані до призовних дільниць;
- військовослужбовці – особи, які проходять військову службу;
- військовозобов'язані – особи, які перебувають у запасі.

3. За функціональним призначенням:

- організаційні (планування, координація, контроль);
- виконавчо-розпорядчі (безпосереднє прийняття управлінських рішень у сфері мобілізаційної підготовки та мобілізації);
- контрольні (перевірка виконання планів, аналіз результатів);
- юрисдикційні (розгляд справ про адміністративні правопорушення та накладення адміністративних стягнень за порушення адміністративного законодавства у сфері мобілізаційної підготовки та мобілізації).

4. За рівнем управління (центральний, регіональний місцевий).

5. За напрямками діяльності (військово-облікова робота, мобілізаційна підготовка, соціальний захист, профілактична робота).

Таким чином, територіальні центри комплектування та соціальної підтримки відіграють ключову роль у забезпеченні обороноздатності держави. Їхні функції охоплюють широкий спектр завдань, пов'язаних з мобілізаційною підготовкою та мобілізацією. Автором здійснено класифікацію функцій ТЦК та СП у сфері мобілізаційної підготовки та мобілізації, що надало можливість систематизувати напрями діяльності зазначених органів військового управління та створити теоретико-методологічне підґрунтя для ефективної реалізації завдань ТЦК та СП у сфері мобілізаційної підготовки та мобілізації.

Література:

1. Правдивець О., Дудка О. Підвищення кваліфікації фахівців з мобілізаційної роботи державних органів з питань організації та ведення військового обліку громадян України. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2024. № 1(73). С. 115–121.

2. Про затвердження Положення про територіальні центри комплектування та соціальної підтримки : Постанова Кабінету Міністрів України від 23.02.2022 № 154. *Офіційний вісник України*. 2022. № 43. Ст. 2325.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-452-1-61>

ГРОМАДЯНСТВО УКРАЇНИ ЯК УМОВА ДОСТУПУ ДО ПОСАД ПУБЛІЧНОЇ СЛУЖБИ: ДОКТРИНАЛЬНИЙ ПІДХІД ТА ПРАКТИКА ЗАКОНОТВОРЕННЯ

Махно Аліна Анатоліївна

*аспірантка 3 року навчання кафедри службового та медичного права
Навчально-науковий інститут права
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
м. Київ, Україна*

Порядок доступу до посад публічної служби визначається низкою умов, які повинен виконати кандидат на таку посаду задля того, щоб набути статусу публічного службовця. Однією із визначальних умов є дотримання вимоги наявності українського громадянства. З одного боку, це досить очевидна ознака, оскільки її наявність гіпотетично виступає гарантією того, що особа, яка займає відповідну посаду, буде діяти в інтересах держави, громадянином/-кою якої він/вона є [1, с. 155]. З іншого боку, недотримання вимоги наявності громадянства України не завжди виступає перепорою доступу по посад публічної служби.

Не дивлячись на те, що законодавство України в окремих випадках дозволяє такий відступ, дослідженню цієї особливості не приділено належної уваги у вітчизняній правовій науці. Характеризуючи вимоги до посад публічної служби, науковці переважно йдуть двома шляхами: або зазначають, що дотримання вимоги наявності українського громадянства в однаковій мірі стосується всіх посад публічної служби (наприклад, Р.С. Мельник та В.М. Бевзенко [2, с. 231], В.М. Тимків [3, с. 73]), або ж описують ключові ознаки, притаманні окремим видам публічної служби, без проведення їх компаративного аналізу та виокремлення нетипових особливостей, які притаманні деяким категоріям публічних службовців (наприклад, М.І. Цуркан [4], Л.Р. Біла-Тіунова [5], Ю.П. Битяк [6] тощо). Тож з огляду на відсутність належного наукового аналізу проблематики щодо ролі